

Nr 86.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1917 kl. 1/2 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fåravelns befrämjande.

(1:a avd.)

Under punkt 35 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående statsanslag till åtgärder för befrämjande av fårskötseln, som Kungl. Maj:t må komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å extra stat för år 1918 beräkna ett belopp av 35,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 10 april till riksdagen avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 205, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att till fåravelns befrämjande å extra stat för år 1918 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

Uti skrivelse den 10 maj 1915 nr 101 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa undersökning rörande möjligheterna att verksamt befrämja fårskötseln inom landet, särskilt med hänsyn till ökad och förbättrad produktion av ull och dennas användning i svensk industri, samt vidtaga de åtgärder, som i anledning av en sådan undersökning kunde prövas lämpliga.

Efter det riksdagens skrivelse remitterats till kommerskollegiet och lantbruksstyrelsen för avgivande av gemensamt utlåtande och det befunnits, att frågan tarvade en närmare utredning rörande de åtgärder, som borde vidtagas för främjande av fårskötseln, begärde och erhöll lantbruksstyrelsen Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga för ändamålet. Lantbruksstyrelsen kallade härtill förre lantbruksskolföre-

ståndaren J. Södergren, godsägaren friherre R. Hermelin, sekreteraren hos Kronobergs läns hushållningssällskap Karl Meijer, undervisaren i fårskötsel Th. Hoffman-Bang och förre lantbruksskolföreståndaren John Nathorst, vilka den 10 oktober 1916 avgivit betänkande, som blivit befordrat till trycket i en mindre upplaga. I detta betänkande hava de sakkunniga yttrat sig angående orsakerna till ullproduktionens och fårstockens minskning i landet samt om fårskötselns ställning till det nutida jordbruket. De hava funnit, att fårskötselns i allmänhet mycket väl kan bedrivas även i förening med ett intensivt jordbruk, samt framlagt skäl för att densamma bör kunna lämnä ett ekonomiskt fördelaktigt resultat. Härför kräves emellertid understöd från statens sida samt organisation. I sådant avseende hava de främst föreslagit anordnande av fårpremiering, inrättande av fåravelsföreningar och stamboksföring av avelsdjur, nämligen dels en riksstambok för cheviot-, shropshire- och oxfordshiredownras och dels länsstamböcker förr lantras, vidare upprättande av avelsstationer och anordnande av ullutställningar. De hava vidare förordat, att den nuvarande befattningen såsom »undervisare i fårskötsel» måtte ändras till statskonsulentbefattning, att en lämplig broschyr i fårskötselns måtte utgivras på statens bekostnad samt att det måtte tillses, huruvida icke svensk ull kunde så mycket som möjligt användas vid tillverkning av yllevaror för statens behov och, om det läte sig göra, vid leveranser företräde lämnas tillverkare, som använde svensk ull. Vid betänkandet hava fogats förslag till reglemente för den med statsmedel understödda fårpremieringen inom riket samt till kungörelse angående statsanslag till åtgärder för höjande av landets fåravel. Dessa författningsförslag äro i huvudsak byggda på motsvarande författningar angående åtgärder för svinavelns höjande. Statsbidrag skulle enligt förslaget utgå till fårpremiering med högst så stort belopp, som hushållningssällskap eller landsting, vart för sig eller i förening, tillskjutit därtill under året; till fåravelsstationer med högst hälften av det belopp, som hushållningssällskapet under året utbetalt till bildande och upprätthållande av dylika stationer, dock högst 500 kronor; till bildande av fåravelsföreningar med högst så stort belopp, som hushållningssällskapet för ändamålet anvisat, dock ej utöver 50 kronor för varje förening; till stamboksföring av lantras med högst så stort belopp, som hushållningssällskapet eller landstinget, vart för sig eller i förening, för sådan stamboksföring under året tillskjutit; samt till ullutställningar med högst hälften av det belopp, som hushållningssällskapet under året av tillskjutna medel utbetalt för omkostnader för utställningar, pris och premier däruti inbegripna. För statsbidrags erhållande hava vissa villkor i särskilda

fall föreslagits. Statens kostnader för dessa åtgärder hava de sakkunniga förslagsvis beräknat sålunda:

Fårpremiering	kronor	15,000	
Fåravelsstationer	»	6,000	
Fåravelsföreningar	»	6,000	
Stamboksföring	»	3,000	
Ullutställningar.....	»	5,000	kronor 35,000.

Nämnda ämbetsverk hava den 14 mars 1917 avgivit utlåtande i ämnet. Beträffande innehållet häri tillåter sig utskottet hänvisa till berörda statsrådsprotokoll.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Den i riksdagens skrivelse avsedda frågan är, såsom den erhållna utredningen tydligt visar, ur många synpunkter synnerligen behjärtansvärd. Utredningen utvisar enligt min mening även behovet av statens stödjande medverkan. Jag anser det vara alldeles riktigt, att åtgärderna huvudsakligen inriktas på upphjälpande av själva fårskötseln. De förslag, vilka framställts i sådant syfte och som nära ansluta sig till de åtgärder, vilka i avseende å svinskötseln visat sig framgångsrika, synas mig välbetänkta. Jag vill därför härutinnan ansluta mig till de sakkunnigas av ämbetsverken förordade förslag, men vill framhålla, att ändringar och jämkningar i förslaget kunna finnas behövlige såväl nu som isynnerhet framdeles, allteftersom fårskötseln utvecklas och erfarenhet om åtgärdernas verkan erhålles. I den mån sådana ändringar icke röra huvudgrunderna för statsbidragens beräkning, böra de kunna vidtagas av Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande.

Då kommerskollegiet förmält sig hava för avsikt att vid granskning av uppgjort förslag till ny leveransförordning beakta den mycket viktiga synpunkten, att svenska varor må, där icke påtagliga statsintressen åsidosättas, i möjligaste mån givas en gynnsammare ställning vid statsleveranser än utländska varor, torde för närvarande någon särskild åtgärd i detta hänseende icke böra ifrågasättas.

Förslaget om statsunderstöd till ullutställningar bör, om det realiserar, bliva till stort gagn. Det är nämligen tydligt, att okunnighet om industriens fordringar på ulen samt bristande organisation bland försäljarna i hög grad minskat möjligheterna för fårskötseln att lämna ett ekonomiskt tillfredsställande resultat. Vad ämbetsverken anfört angående utställningarnas anordnande m. m. torde böra vinna beaktande vid anslagsvillkorens bestämmande.

Mot den beräknade storleken av det behövlige statsbidraget har

jag icke något att erinra. För korthetens skull och i analogi med övriga anslag till befordrande av aveln av särskilda slag av husdjur, där endast husdjurets namn men icke de produkter det lämnar omförmäles i anslaget titel, anser jag anslaget lämpligen böra gälla »fåravelns befrämjande.»

Till en början vill utskottet framhålla, hurusom den åvägabragta utredningen synes utskottet hava styrkt den i riksdagens förenämnda skrivelse uttalade uppfattning, att åtgärder för ullproduktionens befrämjande i första hand böra inriktas på höjande av fårskötseln inom landet med åtföljande ökning av fårstammen. I sådant avseende finner utskottet de förslag, som framställts av de ovan omförmälda sakkunniga, värda allt beaktande. Den höjning av fårskötseln, som enligt utskottets förmenande är att förvänta av nämnda förslags genomförande, torde nämligen vara ägnad att kraftigt bidra till frambringande av vad man här närmast åsyftar, nämligen en vara av god och ensartad beskaffenhet.

Utskottet.

Vad angår av de sakkunniga ifrågasatta åtgärder för vinnande av ökad avsättning av inom landet producerad ull anser utskottet synnerligen önskvärt, att vid inköp för statens räkning företrädesrätt må lämnas beträffande den svenska ullen. Självfallet torde likväl detta icke kunna ifrågakomma, för den händelse staten därigenom skulle erhålla en i kvalitativt avseende underlägsen vara.

Under åberopande av det anförda och då det av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål beräknade beloppet icke ger anledning till någon utskottets erinran hemställer utskottet,

att riksdagen må till fåravelns befrämjande å extra stat för år 1918 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

Stockholm den 18 maj 1917.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.